

Юрій ПІГАРЄВ

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
завідувач кафедри інформаційних технологій
та систем управління ОРІДУ НАДУ при Президентові України*

ОПРИЛЮДНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: СТАН ТА ПОДАЛЬШІ КРОКИ

У рамках Міжнародної конференції з відкритих даних «International Open Data Conference 2016», яка відбувалася у Мадриді 06 – 07 жовтня 2016 року, було офіційно оголошено про приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних [11]. Таким чином, Україна погодилася виконувати шість основних принципів доступу до даних задля їх оприлюднення і використання, а саме: дані вважаються типово відкритими (1), оперативними та чіткими (2), доступними для розгляду і використання (3), порівнянними та інтегрованими (4), націленими на покращення урядування і залучення громадян (5) та націленими на інклюзивний розвиток та інновації (6). 21 лютого 2017 року підтверджено заявку про приєднання міста Львів до Міжнародної Хартії відкритих даних. Львів стає першим українським містом, яке долучилося до цієї світової ініціативи. Приєднання до Хартії сприяє запровадженню світових стандартів якості та найкращих практик відкритих даних. Відкривається нова ера відкритих даних в Україні.

Нормативно-правове забезпечення у сфері відкритих даних активно напружувалося у 2015 році, починаючи з одного з напрямків ініціативи «Digital Ukraine» («Цифрова Україна») – «Відкриті дані», прийняттям змін до Закону України «Про доступ до публічної інформації» [7] та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [8]. У цьому ж році була проведена оцінка готовності України до розвитку відкритих даних за методикою Світового банку OIRA (Open Data Readiness Assessment) за вісьмома напрямками, при цьому тільки складові напрямків «національна технологічна інфраструктура» і «навички та попит на відкриті дані» отримали лише позитивні оцінки [5].

Розвиток відкритих даних у 2016 році визначався дорожньою картою [6], яка містила 41 завдання за 5 напрямками, серед яких треба виділити такі напрями як підвищення доступності та якості відкритих даних [9], розвиток здатності органів влади щодо оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних тощо.

Дослідження громадянської мережі ОПОРА спільно з Techsoup Europe щодо стану розвитку відкритих даних в обласних центрах України в рамках проекту «Дані міст/Apps4Cities» (грудень 2016 р.) виявило деякий прогрес у роботі міських рад у цьому напрямку відносно першого дослідження (червень 2016 р.) [2]. Дослідження свідчать, що кращі результати отримали ті міста (Вінниця, Львів, Харків тощо), які приділили належну увагу даному питанню та прийняли відповідні нормативні документи (міську програму розвитку ІТ-

технологій, розпорядження міського голови, регламент, інструкції, зміни до посадових інструкцій тощо), які можна розглядати як алгоритм дій (рис. 1).

Рис. 1. Алгоритм дій з оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних на місцевому рівні на прикладі розпорядження міського голови.

У подальшому треба підтримувати оприлюдненні набори даних в актуальному стані шляхом періодичного оновлення. Дуже цікавим є пропозиція Вінницької міської ради ввести посаду координатора міської ради у сфері відкритих даних (рис. 2).

Рис. 2. Актуалізація наборів відкритих даних на прикладі розпорядження міського голови.

На цьому, можна вважати, закінчується перший етап запровадження відкритих даних, тобто задоволення вимог Постанови Кабінету Міністрів України [8]. Але, деяким органам місцевого самоврядування треба провести ретельну роботу, щоб досягти цього рівня.

Дорожня карта з відкритих даних 2017 [3] розроблялася з урахуванням принципів Міжнародної Хартії відкритих даних. Можна стверджувати, що з

2017 року відкривається другий етап розвитку відкритих даних, де головну увагу будуть приділяти якості даних [9], даним, які мають високий суспільний інтерес, відбудові екосистеми відкритих даних [4], інноваційній складовій відкритих даних тощо. Серед завдань дорожньої карти можна виділити такі: визначення пріоритетних наборів даних для першочергового оприлюднення, удосконалення законодавство щодо порядку, форматів та вимог до оприлюднення відкритих даних, посилення ролі й спроможності відповідальних осіб, планування фінансування завдань із розвитку відкритих даних в установах, забезпечення публічного моніторингу стану оприлюднення, оновлення та якості відкритих даних, сприяння оприлюдненню наборів даних, що становлять високий суспільний інтерес, розроблення вимог до структури типових наборів даних для органів влади тощо.

Велика увага повинна приділятися просвітницькій діяльності. За цим напрямом можна виділити роботу громадської організації «Український центр суспільних даних» (<http://socialdata.org.ua/>), який реалізує проект «Відкриті дані: тренінги для громадських організацій», тренінги та вебіари «Відкриті дані для державних службовців» тощо. Безумовно треба відзначити ініціативу громадської організації «Агенція журналістики даних» (<http://texty.org.ua>) спільно з проектом USAID «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах» (<http://tapas.org.ua/>) щодо створення Національної мережі тренерів з відкритих даних для сприяння розвитку відкритих даних на місцевому рівні.

До першочергових завдань дорожньої карти 2017 відноситься визначення пріоритетних наборів даних, які становлять високий суспільний інтерес [1]. Для вирішення цього питання доцільно використовувати такий комунікативний захід, як ідеатон, який спрямовано на пошук вдалих рішень та краш-тесту ідей у форматі воркшопів та інтенсивів із менторами та експертами. На рис. 3 наведений стислий опис ідеатону у сфері відкритих даних.

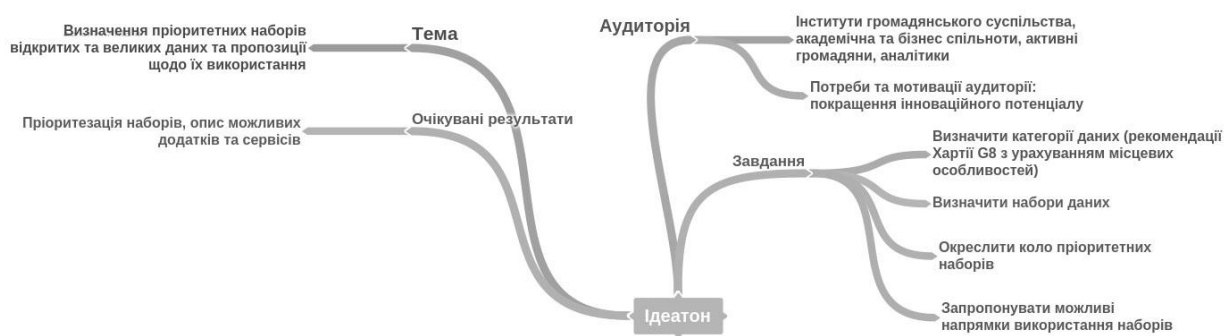

Рис. 3. Стислий опис ідеатону у сфері відкритих даних.

Хакатон є одним з відповідних комунікаційних заходів для стимулювання інновацій та проектів на базі відкритих даних. На рис. 4 наведений стислий опис хакатону у сфері відкритих даних.

Рис. 4. Стислий опис хакатону у сфері відкритих даних.

Міжнародна дорожня карта 2015 з першим планом дій була початковою спробою спрямувати міжнародну спільноту на активізацію роботи уряду, громадянського суспільства, наукових кіл та приватного сектора у напрямі глобальних відкритих даних для розкриття їх потенціалу. У Міжнародній дорожній карті 2016 підкреслюється, що центр уваги у сфері відкритих даних зміщується до створення спільнот відкритих даних для того, щоб дані дійсно стали корисними у вирішенні безлічі проблем, які стоять перед громадянами та урядами країн у всьому світі [10]. Другий план дій з міжнародного співробітництва у сфері відкритих даних націлений на розширення співпраці як на глобальному, так і регіональному рівнях. Не важко зробити порівняння між дорожніми картами та визначити на якому етапу розвитку відкритих даних знаходиться Україна.

Список використаних джерел

1. Відкриті дані українських міст. Рекомендації щодо впровадження політики. – Режим доступу : https://danimist.org.ua/opendata_advice.html. – Назва з екрану.
2. Дані міст України: Open Data in progress. Дослідження стану розвитку відкритих даних в обласних центрах України. Громадська мережа ОПОРА, грудень 2016 року. – Режим доступу : danimist.org.ua – Назва з екрану.
3. Дорожня карта з відкритих даних 2017. – Режим доступу : <http://www.dknii.gov.ua/sites/default/files/roadmaptext.pdf>. – Назва з екрану.
4. Екосистема відкритих даних в Україні: рекомендації щодо впровадження політики. – Режим доступу : http://texty.org.ua/pdf/open_data_policy.pdf. – Назва з екрану.
5. Оцінка готовності України до запровадження відкритих даних. – Режим доступу : <http://dhrp.org.ua/uk/publikatsii1/1071-20160227-ua-publication>. – Назва з екрану.
6. План заходів (дорожня карта) розвитку відкритих даних 2016 рік. – Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/0B1kGsKt9XV_QaFZVaTZiT19aRTA/view. – Назва з екрану.
7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. – Назва з екрану.

8. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-п>. – Назва з екрану.

9. Як покращити якість державних даних. – Режим доступу : http://texty.org.ua/pdf/data_quality_policy.pdf. – Назва з екрану.

10. IODC 16. International Open Data Roadmap. – Access mode : <http://od4d.net/roadmap/assets/files/report-iodc-2016-web.pdf>. – Title from screen.

11. Open Data Charter. – Access mode : <http://opendatacharter.net>. – Title from screen.

12. Opening Data from the Ground Up: Seven Steps To Open State, City, or Provincial Data Successfully. – Access mode : <http://labs.webfoundation.org/wp-content/uploads/2015/09/How-to-Guide-FOIODAceh.pdf>. – Title from screen.